

1. Objekt
54/1
CERKIEW FILIALNA p.w. Podniesienia Krzyża

2. Czas powstania
1914 r.

3. Miejscowość
ANDRYJANKI

11

4. Adres
Andryjanki - centrum wsi
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo białostockie
gmina Boćki
pow. BIELSKA PODL.

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

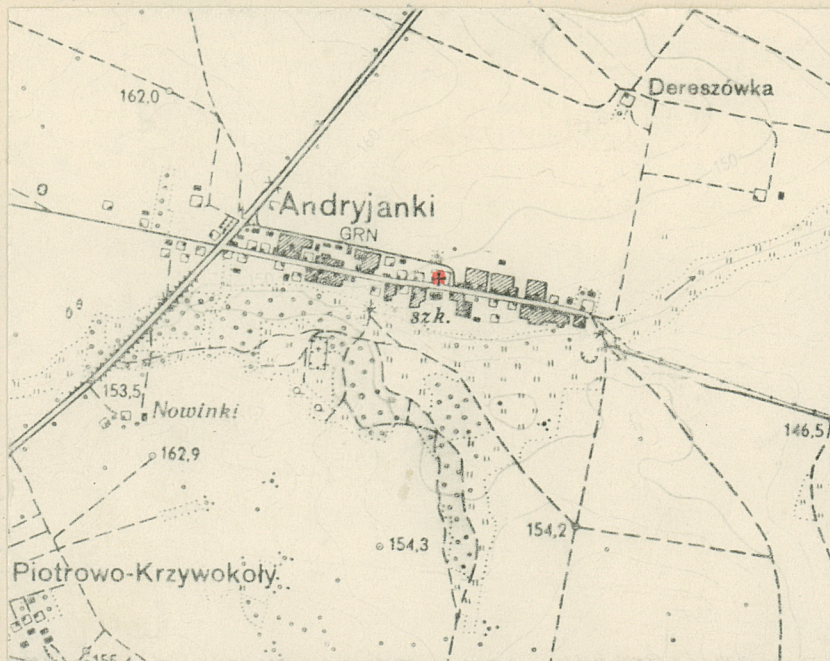
województwo białostockie
powiat Bielsk-Podlaski

8. Właściciel i jego adres
Parafia prawosławna w Boćkach
Diecezja Warszawsko-bielska
Filia Andryjanki

9. Użytkownik i jego adres
Parafia prawosławna Boćki

10. Rejestr zabytków

Nr 782 data 31.01.1994

autor zdjęć
data wykonania fot. J. Krzyszkowski, X 1980
miejsce przechowywania negatywów
neg. PP PKZ

Cerkiew filialna pod wezwaniem Podniesienia Krzyża Świętego została zbudowana w 1914 roku na miejscu starej cerkwi przeniesionej do Dziadkowie na cmentarz grzebalny katolicki. Fundusze na budowę pochodziły z ofiar parafian. Cerkiew została poświęcona w dniu św. Onufrego, stąd jego miejsce w kult.

Cerkiew kilkakrotnie odnawiana, bez zmian w architekturze i wystroju.

Cerkiew filialna w Andryjankach stanowi charakterystyczny przykład budownictwa murowanego o cechach eklektycznych, nawiązujących zarówno w układzie do tradycyjnego, trójdzielnego typu ogólnego, jak i w szczegółach przyjmuje elementy architektoniczne dla ziem pogranicza Białorusi.

Obiekt stanowi ważny element architektoniczny-urbanistyczny miejscowości. Wyposażenie wnętrza bogate: ikony i obrazy różnej wartości XIX i XX-wieczne.

Cerkiew filialna położona jest w centrum wsi, po północnej stronie głównej drogi biegnącej przez wieś. Otoczenie cerkwi wydzielone ogrodzeniem nowym z siatki metalowej, z bramą i furtką żelazną produkcji kowalskiej. W bezpośrednim, zadrzewionym otoczeniu cerkwi nieliczne pochówki / z lat 30-tych/, nagrobki kamienne oraz kilka krzyży drewnianych. Cerkiew orientowana.

Obiekt murowany, otynkowany, tynki w kolorze żółtawym, tynk wieży w kolorze białym.

Cerkiew trójdzielna, z obszerną nawą o planie zbliżonym do kwadratu, do której przybudowane są dwie części, od wschodu kapłańska; absyda na planie wielobocznym, z wydzielonymi po bokach dwoma zakrystiami, a od zachodu kruchta w dolnej kondygnacji wieży sytuowanej na osi fasady świątyni, mieści przedsionek oraz wygrozdzone po bokach dwa pomieszczenia: składzik od strony południowej i klatka schodowa wiodąca na wieżę od północy. Kruchta na planie prostokąta. Wnętrza nakryte stropami płaskimi, wyjątek stanowi nawa, nakryta stropem płaskim z fasetami, podkreślone gzymsem koronującym ścian. W kruchcie wylewka cementowa, we wnętrzu głównym podłogi deskowe; część wschodnia nawy i część kapłańska w stosunku do reszty wnętrza podwyższona o dwa stopnie. Wnętrza tynkowane i malowane farbą klejową.

Elewacje nawy w górnej części z fryzem geometrycznym wykonanym w tynku, zwieńczone ścianą gzymsem koronującym, gzyms profilowany w tynku. Boczne elewacje nawy głównej o 3-ch segmentach, środkowy w górnej partii zamknięty w formie trójliscia. Kruchta i część kapłańska w narożnikach zdobiona przysięciennymi kolumnami wtopionymi w naroże /świerćkolumny/ o trzonie gładkim. Nad otworami okiennymi i drzwi głównych archiwolty wykonane w tynku. Fasada o otworze wejściowym flankowanym kolumnami przysięciennymi, od góry zamknięta archiwoltą. Okna duże, prostokątne, zwieńczone u góry półkoliście, ze stolarką wielokwaterową, dwuskrzydłowe.

Cerkiew kryta jest trzema odrębnymi spiętrzonymi dachami namiotowymi. Dominującą w bryle część centralną nakryta namiotowo, przechodzi w niską, ośmioboczną wieżyczkę, zwieńczoną gzymsem, z cebulastym hełmem, zakończona krzyżem metalowym. Dach nad częścią kapłańską zakończony trójkątnie, wielospadowy. Nad kruchtą, jej bocznymi pomieszczeniami dachy trójspadowe; nad centralną częścią kruchty nadbudowana wieża - z dolnej czworobocznej części oddzielonej gzymsem działowym, wyrastająca w ośmiobok, hełm ośmioboczny, ostrosłupowy, z małą ślepą latarnią i cebulastym zwieńczeniem z krzyżem. Dachy i hełmy kryte blachą. Rynny i rury spustowe blaszane.

Wyposażenie wnętrza: ikonostas drewniany, b. skromny, z umieszczonymi ikonami / większości XX-wieczne, częściowo rzymsko-katolickie/, carskie wrota z krzyżem wśród promieni i 4-ma, małymi wizerunkami Ewangelistów. W nawie głównej wolnostojące ołtarze, m.in. jeden z wyciętymi z deski malowanymi dużymi postaciami: grupa Ukrzyżowania, wykonana przez Wierę Oleszczuk, zamieszkała w Kleszczelach. Jej autorstwa także ikona Dymitra Rostowskiego opodotwórcy i Mikołaja.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 1510 m ³	186,7 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
		Stan zachowania cerkwi ocenia się jako dobry.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			
<p>Wpis do rejestru zabytków. Wskazane zapewnienie ochrony, nadzoru konserwatorskiego i bieżącego remontu.</p> <p>Postuluje się także konserwacje obrazu M. Boskiej /Hodegetrii/.</p>			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

c.d. opisu z rubr.13

Ponadto wiele obrazów i ikon z XIX- XX -go wieku, wśród których należy wymienić obraz M.Boskiej z Dzieciątkiem malowanej na płótnie z XVIII-XIX wieku, Ostatnia wieczerza o wyraźnej tradycji ludowej oraz sprzęt liturgiczny, /chorągwie procesyjne, krzyż wynośny/.

25. Wypełnił XII 1981 r.

mgr Małgorzata Litwin
rys i pomiar
mgr inż M.M.Kornecki
/PP PKZ O.Kraków/

26. Sprawdził

27. Załączniki

plan sytuacyjny i fotografie

1. Miejscowość

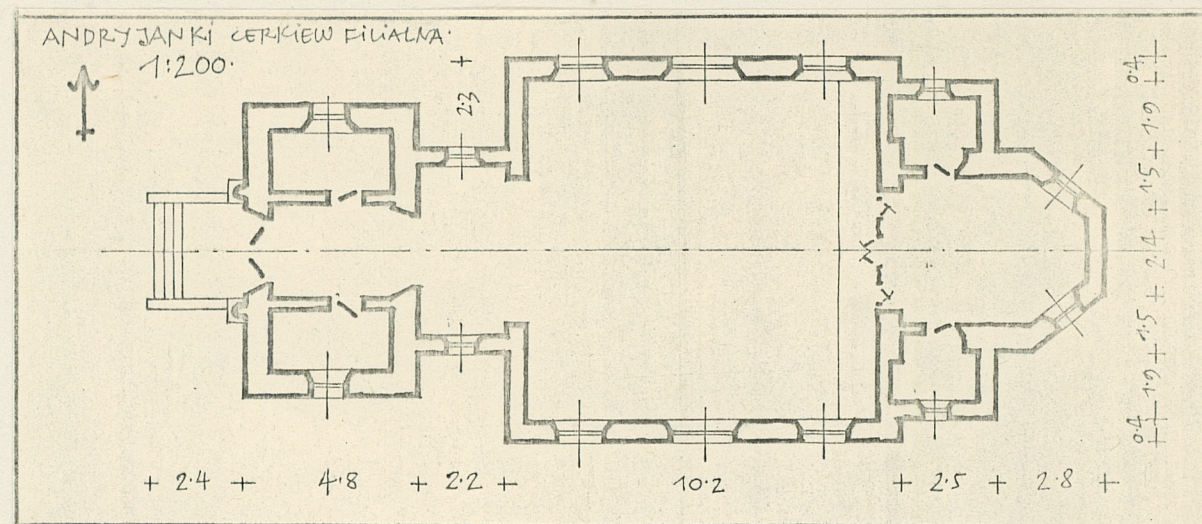
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Andryjanki

Cerkiew

plan sytuacyjny i fotografie

Wkładkę założył: mgr Małgorzata Litwin, XII 1981

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: neg.PP PKZ

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/8/78
OZGraf. ZP. Ostróda zam. 1040 n. 20000

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

Andryjanki

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Cerkiew

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

Wkładkę założył: mgr Małgorzata Litwin, XII 1981
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: neg.PP PKZ

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/878
OZGraf. ZP. Ostróda zam. 1040 n. 20000

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

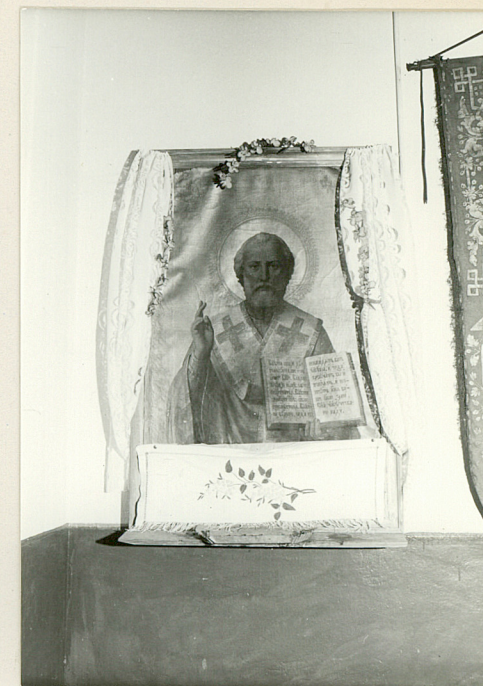
Andryjanki

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Cerkiew

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

Wkładkę założył: mgr Małgorzata Litwin, XII 1981
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: neg.PP PKZ

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/8/78
OZGraf. ZP. Ostróda zam. 1040 n. 20000

Wzór ODZ 1978 r.